

กฎหมายอาญา

มาตรา 107 - 208

(บรรยายครั้งที่ 2)

อ.นวัฒน์ กลิ่นรัตน์

13 กรกฎาคม 2567

กลุ่มความผิดเกี่ยวกับความเท็จ

1. มาตรา 137 แจ้งความเท็จ
2. มาตรา 172-174 แจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดทางอาญา
3. มาตรา 175 - 176 ฟ้องเท็จ
4. มาตรา 177 เบิกความเท็จ
5. มาตรา 179 ทำพยานหลักฐานเท็จ
6. มาตรา 180 นำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จ
7. มาตรา 181 เหตุฉกรรจ์ของ**มาตรา 174, 175, 177 หรือ
มาตรา 180**

8. มาตรา 161 เจ้าพนักงานปลอมเอกสาร
9. มาตรา 162 เจ้าพนักงานทำเอกสารเท็จ
10. มาตรา 267 แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จ
11. มาตรา 367 บอกรหัสหรือที่อยู่อันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

ม.137 แจ้งเท็จแก่เจ้าพนักงาน

ม.172 แจ้งเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวนหรือ
เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา

ม.173 มิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งข้อความแก่พนักงาน
สอบสวนหรือเจ้าพนักงานสืบสวนคดีอาญาว่ามีการกระทำความผิด

ม.174 ว.2 แจ้งตาม 172 หรือ 173 เป็นการเพื่อจะเกลี้ยให้บุคคล
ใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น

ม.181 ถ้าการกระทำความผิดตาม ม.174...

(1) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มี
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป

(2) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิด ที่มี
ระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

สมัย 60 ปี 2550

คำถาม นายเอกกับนายตันเป็นคนไทยได้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินเดียด้วยกัน ขณะที่อยู่บริเวณห้องผู้โดยสารขาออกที่สนามบินประเทศอินเดีย เพื่อจะเดินทางกลับมาเยี่ยมญาติที่ประเทศไทย นายเอกซื้อของที่สนามบินจนเงินหมดจึงขอยืมเงินนายตันเพื่อเสียภาษีสนามบิน นายตันไม่ให้จึงเป็นปากเป็นเสียงกัน ในขณะนั้นเองนายเอกถือโอกาสล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อนายตันไปห้าพันบาท นายตันโกรธนายเอกมาก ครั้นนายเอกนายตันเดินทางกลับถึงประเทศไทย นายตันยังไม่หายโกรธจึงไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนกองปราบปรามว่านายเอกใช้กำลังทำร้ายชกต่อยตนจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายแล้วในทันทีทันใดนั้นได้ลักเอาเงินของตนไปห้าพันบาทที่สนามบินประเทศอินเดีย อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

ให้วินิจฉัยว่า นายเอกและนายตันมีความผิดฐานใด และรับโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่

คำตอบ นายเอกคนไทยล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายต้นคนไทย
ที่ไปด้วยกันที่ประเทศอินเดีย เป็นการกระทำผิดฐานลักทรัพย์นอก
ราชอาณาจักร เมื่อนายเอกซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย และนายต้น
ผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน นายเอกจึงต้องรับโทษภายใน
ราชอาณาจักรตาม ปอ.มาตรา 8 (ก) (8)

ส่วนการที่นายต้นไปแจ้งความร้องทุกข์ดังกล่าว เป็นการแจ้งข้อความ
อันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาเพื่อจะเกลี้ยให้นายเอกต้องรับโทษใน
ความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งหนักขึ้นกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งหนักขึ้นกว่า
ความผิดฐานลักทรัพย์ นายต้นจึงมีความผิดตามมาตรา 172, มาตรา 174
วรรคสาม และเมื่อความผิดฐานชิงทรัพย์ที่นายต้นกล่าวหาว่านายเอกกระทำมี
อัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่สามปีขึ้นไป นายต้นจึงมีความผิดตามมาตรา
181(1) ด้วย ซึ่งความผิดเหล่านี้นายต้นต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา
4 วรรคแรก

คำตอบ สมัย 66 ปี 2556

ขณะที่สตต.เพชรเข้าไปค้นนายดำ นายดำไม่รู้ว่าสตต.เพชรเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจ ผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่เพราะไม่ได้แต่งเครื่องแบบตำรวจและไม่ได้แสดงหลักฐาน การกระทำ ของ นายดำจึงไม่เป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 138 (ฎ 195/2546)

การกระทำของสตต.เพชรที่แจ้งความโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเป็นว่าหลังจากชกต่อยแล้ว นายดำยังใช้อาวุธปืนเล็งยิงไปที่สตต.เพชร 3 นัด แต่ไม่ถูกเพราะสตต.เพชรกระโดดหลบทันทั้งที่ ข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น เป็นไปเพื่อให้ข้อกล่าวหาว่านายดำพยายามฆ่าเจ้าพนักงานสามารถ ลงโทษนายดำได้ จึงเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ เกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย และเป็นการเพื่อจะเกลี้ยให้บุคคลใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ตามปอ.ม.172, 174 วรรค สอง ประกอบม.181(2)

มาตรา 137 แจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

องค์ประกอบแรก คำว่า “ผู้ใด” อาจจะเป็นบุคคลธรรมดา
หรือนิติบุคคลก็ได้ - ฎ. 1807 / 2531

องค์ประกอบข้อที่สอง “แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ” อาจเป็น
การแจ้งด้วยวาจา
(ฎ 492/2509, 1955 /2546)

-หรือโดยเอกสาร

1. กรอกข้อความเท็จในเอกสารแล้วยื่นเอกสารที่มีข้อความอันเป็นเท็จนั้นให้แก่
จพง.(ฎ 2752/2519, 605/ 2546)

2. รับรองว่าเจ้าของที่ดินติดกันได้ทำประโยชน์อันเป็นเท็จเพื่อออก น.ส.3 (ฎ2296-
97/2557)

--หรือ ด้วยวิธีแสดงหลักฐานเท็จ (ฎ.3470/2525, 636/ 2546, 7115/2547,
557/2550)

-หากอยู่เฉยโดยไม่รับหรือปฏิเสธเมื่อเจ้าพนักงานสอบถามไม่ถือเป็นการแจ้ง
ข้อความ (ฎ.1744/2505)

ไม่เห็นเหตุการณ์ไปแจ้งว่าเห็นเหตุการณ์ก็เป็นแจ้งความเท็จได้

ฎ. 2249/2515 ก. ถูกคนร้ายฆ่าตาย จำเลยเห็น ส.กับฮ. ร่วมกันฆ่า ก. ตาย โดยมีได้เห็น ท. ร่วมกระทำความผิดด้วยแต่จำเลยได้แจ้งแก่เจ้าพนักงานตำรวจผู้ออกไปสืบสวนและให้การต่อพนักงานสอบสวนว่าเห็น ท.ร่วมกับส.และฮ.ฆ่า ก. จึงเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวนและเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ตามมาตรา 172

เมื่อการกระทำของจำเลยต้องด้วยมาตรา 172 ที่บัญญัติเป็นความผิดไว้ โดยเฉพาะแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 137 บทบัญญัติโดยทั่วไปอีก

การกระทำของจำเลยเห็นได้ว่า ที่จำเลยแจ้งความกล่าวหาเป็นเรื่องมีคนร้ายฆ่านายกวางตายซึ่งได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง หาได้แจ้งความกล่าวหาโดยมิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นไม่ ส่วนข้อความอันเป็นเท็จนั้นมีเฉพาะตอนที่จำเลยแจ้งว่าจำเลยเห็นนายทวิเป็นคนร้ายที่ร่วมกระทำความผิดด้วยคนหนึ่งเท่านั้น จำเลยจึงหามีความผิดตามมาตรา 173 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไม่

ฎ. 3014/2560 การให้ถ้อยคำของจำเลยต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และ
อนุกรรมการป.ป.ช.ว่า จำเลยถูกโจทก์ทำร้ายในห้องโดยสารเครื่องบินขนส่งสัมภาระ
ระหว่างถูกควบคุมตัวจากจังหวัดนราธิวาสไปกรุงเทพมหานคร อันเป็นที่ตั้ง ทั้งที่จำเลยรู้
ว่ามีได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เป็นการแจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวนหรือ
เจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่าได้มีการกระทำความผิดเพื่อจะเกลี้ยให้โจทก์
ต้องรับโทษ เป็นความผิดตาม ปอ.มาตรา 174 วรรคสอง ประกอบมาตรา 173 และเมื่อเป็น
ความผิดบทเฉพาะแล้ว ก็ย่อมไม่จำต้องปรับบทความผิดตาม มาตรา 137 อันเป็น
บทบัญญัติว่าด้วยการแจ้งข้อความอันเป็นที่เท็จแก่เจ้าพนักงานทั่ว ๆ ไปอีก

ต้องไม่ใช่เรื่องอนาคต

แจ้งขอเดินทางออกนอกราชอาณาจักร เมื่อได้รับ
อนุญาตแล้วไม่ได้เดินทางออกไปจริงต่อมาขอถอนการขอ
อนุญาต ไม่ผิดแจ้งความเท็จ (ฎ.654 - 655 / 2513) แจ้ง
ต่อศาลว่าจะเอาทรัพย์สินมาคืนเพื่อแบ่งมรดกในนัดหน้า
แต่ไม่ทำตามที่แจ้ง ไม่ผิด (ฎ.1953/2492)

ต้องเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จในขณะที่
แจ้งนั้น หากไม่ยืนยัน เรื่องที่ยังไม่แน่นอน ไม่ถือเป็น
การแจ้งความเท็จ

- ฎ. 1435 / 2531

- ฎ. 1424/2554 ไม่ยืนยันข้อเท็จจริง

ฎ. 2550/2529 ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำฟ้องของ โจทก์ได้ความว่า การที่จำเลยไปแจ้งว่าชายคนๆ หนึ่งที่ไปร้าน ของจำเลยคือโจทก์นั้น ก็เป็นการแจ้งไปตามคำบอกเล่า ของเด็กที่อยู่ในร้าน โจทก์มิได้ยืนยันข้อเท็จจริงให้ ปรากฏในคำฟ้องว่าเด็กในร้านมิได้บอกกับจำเลยเช่นนั้น อันจะทำให้เห็นว่าข้อที่จำเลยแจ้งนั้นเป็นเท็จ เมื่อฟัง ไม่ได้ว่าข้อความที่จำเลยแจ้งเป็นเท็จแล้ว การแจ้งความ ของจำเลยก็ไม่มีมูลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137

แจ้งไปตามข้อเท็จจริง แม้มีการให้ความเห็นทางกฎหมายถึงการกระทำตาม
ข้อเท็จจริงนั้นผิด ก็ไม่ผิดฐานแจ้งความเท็จ

ฎ. 1173/2539 จำเลยที่ 1 เข้าใจว่าเมื่อการเช่าสิ้นสุดลงแล้ว แต่โจทก์ยังวาง
สินค้าอยู่ และจำเลยที่ 2 แจ้งให้โจทก์ขนย้ายทรัพย์สินออกไปแล้ว แต่โจทก์ไม่ยอม
โจทก์ จึงเป็นผู้บุกรุก และได้มอบอำนาจให้จำเลยที่ 3 ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อ
พนักงานสอบสวน ข้อความที่ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตรงกับ
สภาพที่ไปพบเห็นมา จึงเป็นเรื่องที่แจ้งข้อความตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ส่วนการ
กระทำของโจทก์จะเป็นความผิดต่อกฎหมายตามที่แจ้งหรือไม่ ไม่สำคัญ เพราะการ
แจ้งข้อความย่อหมายถึงแจ้งข้อเท็จจริง ไม่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย หลังจากแจ้งต่อ
พนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่โจทก์ แม้พนักงานอัยการมี
คำสั่งไม่ฟ้องก็ยังไม่ถือว่าข้อความที่แจ้งนั้นเป็นความเท็จ จำเลยที่ 1 ที่ 3 จึงไม่มี
ความผิดฐานแจ้งความเท็จ

ฎ. 5600/2541 แจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่า โจทก์ชัชรถยนต์ เฉี่ยวชนจำเลย ได้รับบาดเจ็บ เป็นการแจ้งความตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ส่วนจะเป็นความผิดต่อกฎหมายตามที่จำเลยแจ้งหรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญ เพราะการแจ้งข้อความ หมายถึงแจ้งข้อเท็จจริง ไม่เกี่ยวกับกฎหมาย แม้ต่อมาอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องโจทก์ ก็ยังถือไม่ได้ว่าข้อความ ดังกล่าวเป็นความเท็จ จำเลยไม่มีความผิดฐานแจ้งความเท็จ

ฎ.5151/2563 แจ้งความตามที่เกิดขึ้นว่าโจทก์จำเลยลงทุนทำร้านอาหารบนที่ดินของจำเลย โดยรื้อถอนอาคารหลังเก่า แล้วสร้างอาคารหลังใหม่ จำเลยเป็นผู้ออกเงินค่าก่อสร้างรวมทั้งมอบโต๊ะเก้าอี้และอุปกรณ์เครื่องครัวให้โจทก์นำไปใช้ที่ร้าน แต่การก่อสร้างอาคารหลังใหม่ยังไม่แล้วเสร็จดี โจทก์เปิดร้านได้ 2 วัน ก็ปิดร้านพร้อมชนโต๊ะเก้าอี้ สายไฟฟ้า ถังผสมปูน และทรัพย์สินอื่น ๆ ไปไว้ที่บ้านโจทก์ เป็นการแจ้งความตามเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยมีเหตุการณ์ทำให้จำเลยเข้าใจว่าต้องดำเนินคดีแก่โจทก์ ขอให้ยกยกเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน คำสั่งไม่ฟ้องของอัยการก็เป็นเพียงความเห็นตามพยานหลักฐานเท่านั้น ยังไม่พอฟังว่าจำเลยแจ้งความเท็จ

ฎ. 5236/2549 โจทก์กับชาวบ้านเข้าไปในที่สาธารณประโยชน์ป่าช้าและ
ตัดต้นไม้ เพื่อจะสร้างศาลาพักผ่อนจริง และโจทก์ในฐานะกำนันตำบลก็ยอมรับว่า
ยังไม่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังกล่าวได้ การกระทำของโจทก์ทั้งสองกับพวกจึง
เป็นเหตุให้จำเลยเข้าใจได้ว่าเป็นการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และทำให้เสีย
ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อประโยชน์ ดังนั้น ข้อความที่จำเลยแจ้งความร้องทุกข์ต่อ
พนักงานสอบสวนตรงตามสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องที่จำเลยแจ้ง
ข้อความตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ส่วนการกระทำของโจทก์ทั้งสองจะเป็นความผิด
ต่อกฎหมายตามที่จำเลยแจ้งหรือไม่ ไม่สำคัญ เพราะการแจ้งข้อความย่อมน
หมายถึงแจ้งเฉพาะข้อเท็จจริงไม่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ยังถือไม่ได้ว่าข้อความที่
จำเลยแจ้งนั้นเป็นความเท็จ

ข้อความที่แจ้งเป็นจริงไม่ผิด

ขายเครื่องจักรไปแล้ว แต่ยังไม่จดทะเบียนโอนแล้วไป

แจ้งว่ายังเป็นของตนถือว่าเป็นข้อความที่แจ้งเป็นจริง

ไม่ผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ.1455/2529, 2187/2554)

แต่ถ้าขายที่ดิน น.ส.3 ไปแล้วไปแจ้งว่า น.ส. 3 หาย

เพื่อขอออกใบแทนเป็นแจ้งความเท็จ (ฎ.1955/2546)

แต่ถ้าข้อความที่แจ้งเป็นเท็จ เป็นความผิดได้

ฎ. 1782/2563 โจทก์ร่วมขนย้ายสิ่งของของตนออกมาจากห้องเช่าในอพาร์ทเมนต์ โดยไม่ได้รื้อถอนทำลายที่กั้นขวางทางรถยนต์เข้าออกแต่อย่างใด สิ่งกีดขวาง ทางเข้าออกที่จำเลยทำขึ้นนั้นยังคงอยู่ในสภาพเดิม ไม่ได้รับความเสียหาย หรือถูกหรือทำลายไปแต่อย่างใด ดังนั้น ที่จำเลยไปฟ้องโจทก์ว่ารื้อถอนทำลายอันเป็นการทำให้เสียหาย จึงเป็นการที่รู้อยู่แล้วว่าความที่นำไปฟ้องนั้นไม่มีมูลความจริงหรือเป็นเท็จ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฟ้องเท็จตามปอมาตรา 175

ทนายความที่ขาดต่อใบอนุญาตแล้วยังมาว่าความใน
ศาลถือว่ามาแจ้งข้อความเท็จต่อศาลว่าตัวเองยังเป็น
ทนายความ ผิดฐานแจ้งความเท็จได้(ฎ.673/2483)

หมายเหตุ

มี ฎ.2174/2545 ลงโทษทนายความฐานละเมิด
อำนาจศาล อย่างไรก็ตามคงต้องคำนึงถึงเจตนาด้วยว่ารู้อยู่
แล้วหรือไม่หรือเพียงแต่หลงลืม

ข้อความเท็จต้องเป็นข้อสำคัญในคดี ฎ.1338/2529,
2752/2519, 2141/2532)

ตัวอย่างไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี(ฎ.1360/2515, 2039/2537)

- ฎ.9/2518 วินิจฉัยว่าผู้จัดการมรดกมาแถลงงบบดุลไม่ตรง
ความจริงไม่ใช่ข้อสำคัญในคดีเพราะไม่ทำให้ทายาทได้รับ
มรดกน้อยลง

ฎ.2407/2560 คดีที่จำเลยขอให้ถอดถอนโจทก์จากตำแหน่ง
ประธานกรรมการมูลนิธิตาม ป.พ.พ. มาตรา 129 เป็นเรื่องกล่าวหาการ
กระทำของโจทก์ขณะปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการมูลนิธิเป็นหลัก เมื่อ
ได้ความว่าข้อความที่จำเลยเบิกความในคดีนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ก่อนโจทก์ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมูลนิธิ การที่จำเลยเบิกความ
จึงเป็นเพียงให้พฤติการณ์ของโจทก์ตามที่จำเลยกล่าวหาในขณะดำรง
ตำแหน่งประธานกรรมการมูลนิธิมีน้ำหนักน่าเชื่อถือเท่านั้น ลำพัง
พฤติการณ์ของโจทก์ตามที่จำเลยเบิกความยังไม่มีน้ำหนักพอให้รับฟังเป็น
เหตุถอดถอนโจทก์ได้ ข้อความที่จำเลยเบิกความจึงไม่ใช่ข้อสำคัญในคดีที่
จะเป็นความผิดฐานเบิกความเท็จ เมื่อข้อความที่จำเลยเบิกความไม่ใช่ข้อ
สำคัญในคดี จึงไม่มีประโยชน์ที่จะวินิจฉัยว่าข้อความนั้นเป็นความเท็จ
หรือไม่อีกต่อไป

องค์ประกอบข้อสาม

“ แก่เจ้าพนักงาน ”

การแจ้งเท็จนี้ต้องแจ้งแก่เจ้าพนักงานที่มีอำนาจ
หน้าที่เกี่ยวกับการที่แจ้ง ถ้าหากไม่มีหน้าที่ไม่ผิด
แจ้งความเท็จ - ฎ. 6796 / 2540

- แจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ.1329/2529)
- แจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ. 3602/2533)

แจ้งเท็จต่อนายทะเบียนบริษัท

ฎ. 9556/2558 จำเลยยื่นคำขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ และแจ้งย้ายที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของบริษัท บ. ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท อ้างว่าจำเลยได้บอกกล่าวนัดประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ โดยลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือพิมพ์ และส่งมอบให้ผู้ถือหุ้น และที่ประชุมวิสามัญมีมติพิเศษให้แก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ และย้ายที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ โดยไม่เป็นความจริง เป็นความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานและแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จตามป.อ. มาตรา 137 และ 267 (ฎ 3602/2533)

ฎ.3949/2563 แจ้งเท็จต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทว่าได้มีการบอกกล่าวนัดประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นและจัดให้มีการประชุมเป็นเหตุให้นายทะเบียนหลงเชื่อว่ามีการประชุมจริง จึงรับจดทะเบียนแก้ไขให้จำเลยแต่เพียงผู้เดียวเป็นกรรมการลงชื่อผูกพันบริษัทได้ เป็นความผิดตามมาตรา 137 และ 267

แจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานทะเบียนราษฎร

ฎ. 1300/2566 จำเลยเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2512 ตามที่จำเลยยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชนกรณีบัตรชำรุด โดยแจ้งข้อมูลว่าจำเลยเกิดวันที่ 28 พฤศจิกายน 2511 สัญชาติไทย แม้จำเลยแจ้งว่ามีสัญชาติไทยไม่เป็นความจริง แต่การที่จำเลยแจ้งว่าเกิดวันที่ 28 พฤศจิกายน 11 เป็นความจริงเพราะจำเลยเกิดวันที่ 1 มกราคม 2512 และจำเลยใช้เลขประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นเลขประจำตัวประชาชนของนายจำเนียร โดยอ้างว่าจำเลยชื่อนายจำเนียรเป็นบุตรนางยุพิน และนายสมบัติซึ่งเป็นข้อมูลเท็จ จำเลยจึงมีความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 137 ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการตามมาตรา 267

ถ้าเป็นเรื่องนอกหน้าที่ของเจ้าพนักงานก็ไม่ผิด

- ฎ. 991 / 2473
- ฎ. 2413 / 2521
- ฎ. 2839 / 2541

ฎ. 991/2473 ลูกหนี้ไปหลอกเอาโฉนดที่ให้เปน
ประกันเงินกู้จากเจ้าหนี้มาแล้วโอนขายให้ผู้อื่นต่อไปนั้น
ลูกหนี้ไม่มีผิดฐานฉ้อโกงเพราะเปนแต่ลูกหนี้แสดง
หลักฐานไว้แก่เจ้าหนี้เท่านั้นไม่เป็นประกันหนี้ ลูกหนี้ยัง
มีสิทธิโอนให้ผู้ใดก็ได้ เจ้าพนักงานที่ดินไม่มีหน้าที่รับแจ้ง
ความเรื่องการชำระหนี้สิน เมื่อผู้ใดไปแจ้งความเท็จแก่
เจ้าพนักงานว่าได้ใช้เงินให้แก่เจ้าหนี้แล้ว จึงไม่มีผิดฐาน
แจ้งความเท็จ

ฎ. 2413 /2521 จำเลยเจรจาค่าเสียหายกับ
โจทก์ต่อหน้าพนักงานสอบสวนในการที่ส.ขับรถชน
บุตรสาวโจทก์ และพนักงานสอบสวนได้ทำบันทึกไว้
แม้จำเลยจะกล่าวความเท็จ แต่เมื่อจำเลยมิได้เป็น
ผู้ต้องหาในกรณีรถชนดังกล่าว พนักงานสอบสวนย่อม
ไม่มีหน้าที่ทำการเปรียบเทียบ การที่พนักงาน
สอบสวนทำการเปรียบเทียบจึงไม่ถือเป็นการกระทำ
โดยหน้าที่การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด
ฐานแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน

ฎ. 2839 /2541 จำเลยพาเพื่อนของจำเลยมาให้ จ.ลงชื่อ
รับรองว่าเป็นด. เพื่อทำบัตรประจำตัวประชาชน และจ.ได้
รับรองให้ก็ตาม แต่จ.มีตำแหน่งเป็นพัฒนาการอำเภอที่เกิดเหตุ
ซึ่งเป็นเพียงข้าราชการเท่านั้น จ.มิได้เป็นเจ้าพนักงานผู้มี
อำนาจและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบัตรประจำตัว
ประชาชนประจำที่อำเภอที่เกิดเหตุ ทั้งจ.มิได้สังกัดกรมการ
ปกครองกระทรวงมหาดไทย จ.จึงมิใช่เจ้าพนักงานตาม
กฎหมายการที่จำเลยพาเพื่อนของจำเลยมาให้ จ. รับรองให้
การขอทำบัตรประจำตัวประชาชนดังกล่าวจึงไม่ถือว่าจำเลย
แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน

สมัย 74

1. สามีเป็นความผิดฐานเป็นผู้หลบหนีจากที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 190 วรรคแรก
2. ภริยาเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86
3. ภริยาเป็นความผิดฐานให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดให้ผู้หลบหนีจากการคุมขังของพนักงานสอบสวนเพื่อไม่ให้ถูกจับกุมตามมาตรา 192
4. ภริยา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 144 เพราะตำรวจไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยตรง
5. ตำรวจไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 เพราะไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยตรง
6. ตำรวจเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86

แม้เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ หากปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ ผู้แจ้ง
เท็จก็ไม่ผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ.197/2481)

ฎ. 197/2481 ท.ผู้ใหญ่บ้านไม่มีอำนาจตรวจค้นบ้านจำเลยเพราะ
ไม่มีหมายค้น และกรณีมิได้อยู่ในข้อยกเว้นที่จะค้นได้โดยไม่มีหมายตาม
ม.92 แห่งประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ถึงแม้กำนันมีหนังสือสั่งให้ ท.
ค้นบ้านจำเลยนั้น คำสั่งนั้นก็ไม่มีผลในกฎหมาย เพราะกำนันเองก็ไม่มี
อำนาจค้นโดยลำพังได้เช่นกัน เมื่อเป็นดังนี้ต้องถือเสมือนหนึ่งว่าจำเลย
ได้พูดเท็จต่อบุคคลสามัญเพราะการถามจำเลยก็อาศัยอำนาจค้น จำเลย
จึงไม่มีผิดฐานแจ้งความเท็จ

แจ้งความเท็จต่อศาลในบางกรณีก็ผิดได้ ถ้าไม่ใช้การ ยื่นคำคู่ความ

ฎ.3520/2527 นำโฉนดที่ดินปลอมซึ่งมีรอยตราปลอม
ของเจ้าพนักงานประทับและแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อ
เจ้าพนักงานศาลอาญาก็เพื่อประโยชน์ในการ**ใช้โฉนดที่ดิน
ปลอม**โดยให้เจ้าพนักงานศาลหลงเชื่อว่า**จำเลยมีหลักทรัพย์
เพียงพอ**

ฎ.447/2484 ทำมรณะบัตรไปยื่นต่อศาลเพื่อแสดงว่าผู้ถูก
ประกันตาย โดยหวังจะไม่ให้ถูกปรับตามสัญญาประกันต่อศาล

“คำคู่ความ” หมายความว่า บรรดาคำฟ้อง คำให้การหรือคำร้องทั้งหลายที่ยื่นต่อศาล เพื่อตั้งประเด็นระหว่างคู่ความ ซึ่งได้แก่ คำฟ้อง คำให้การ คำร้องขอแก้ไขคำฟ้อง คำร้องขอแก้ไขคำให้การ (ฎ. 474/2478, 673/2483, 2174/2545)

ฎีกาที่วินิจฉัยว่าหากเป็นการยื่นคำคู่ความเป็น
การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อศาลไม่ผิดฐาน
แจ้งเท็จ (ฎ.1107/2509, 1274/2513,
1122/2518, 5030/2515, 1274/2513,
2940/2529)

แต่อาจผิดฐานอื่น เช่น มาตรา 175 มาตรา
180 (ฎ 8902/2552)

การเบิกความเท็จต่อศาลมิใช่เรื่องแจ้งความต่อเจ้าพนักงานเพราะศาลทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมในการพิจารณาคดีซึ่งมีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะตาม มาตรา 177 ศาลมิได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานทั่วไป จึงไม่เป็นการผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ 2054/2517)

การร้องเรียนเท็จต่อผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ ผิดฐานแจ้ง
ความเท็จต่อเจ้าพนักงานเพราะผู้บังคับบัญชาเป็นเจ้าพนักงาน

การยื่นร้องเรียนข้าราชการตำรวจเท็จกับผู้กำกับการตำรวจ
(ฎ.1489/2530)

การยื่นร้องเรียนข้าราชการกรมไปรษณีย์เท็จต่ออธิบดี
(ฎ.2411/2518)

การร้องเรียนเท็จกับอธิบดีผู้พิพากษาว่าผู้พิพากษาระทำผิดวินัย
ปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบ ถ้าเป็นเท็จก็เป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อ
เจ้าพนักงาน (ฎ 1124/2507)

องค์ประกอบข้อสี่ “ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย”

คำว่า “อาจ” เท่ากับว่าเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล
ไม่จำเป็นต้องเกิดผลเสียหายขึ้น เพียงอาจเสียหายก็ผิดแล้ว

- กรณีไม่ทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย

ฎ.1572/2557 ผู้เช่าลงชื่อโอนลอยในคำร้องขอโอนสิทธิการเช่าอาคาร โดยไม่สนใจว่า ใครจะเอาเอกสารไปกรอกข้อความอย่างไร แสดงว่าพอใจในค่าตอบแทนในการโอน หาใช้ตกลงโอนให้จำเลยที่ 1 โดยเฉพาะไม่ เทศบาล ผู้ให้เช่าไม่อยู่ในฐานะจะอ้างว่าได้รับความเสียหาย

ฎ 830/2481 ศาลฎีกาตัดสินว่าคดีนี้ศาลชั้นต้นและศาล
อุทธรณ์ฟังต้องกันมาว่าจำเลยไม่ได้มีเจตนาทุจริตยกยอกหรือฉ้อโกง
ไม่ปรากฏว่ามีเงินจำนวนใดที่รัฐบาลเสียหาย, ฉะนั้นข้อเท็จจริงใน
เรื่องเงินที่โจทก์อ้างว่ารัฐบาลเสียหายจึงเป็นอันยุติ คงเหลือแต่ว่า
การกระทำดังนี้จะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ เห็นว่าการที่จำเลย
ยื่นรายการว่าเดินทางกลับทางเรือ นั้นเป็นเพียงผิดระเบียบ เพราะ
อย่างไรจำเลยก็จำเป็นต้องเดินทางกลับ จำเลยได้เบิกเงินค่าเดินทาง
และพาหนะกลับได้ตามอัตราทางรถไฟในเรื่องนี้ไม่ปรากฏว่าจำเลย
เบิกเกินกว่านี้ ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้ทำให้เกิดเสียหายแก่
สาธารณชนจะเอาผิดฐานเบิกความเท็จมิได้ พิพากษายืนตามศาล
อุทธรณ์ให้ยกฟ้องโจทก์

การจดทะเบียนสมรสซ้อน ทำให้หญิงเสียหายโดยตรง

(ฎ. 2614/2518, 5052 / 2530)

แต่ถ้าเคยจดทะเบียนสมรสแล้วได้หย่ามาแล้วหากต่อมา
แจ้งว่าไม่เคยจดทะเบียนสมรส กรณีถือว่าไม่อาจทำให้ใคร
เสียหาย ไม่ผิดฐานแจ้งความเท็จ (ฎ.1237/2544, 8739/2552)

สมัย 54 ปี 2544

คำถาม นายตั้งจดทะเบียนสมรสกับนางแดงที่สำนักทะเบียนเขตพระนคร และอยู่กินด้วยกันที่กรุงเทพฯ ต่อมา นายตั้งกับนางตี๋ได้ไปขอจดทะเบียนสมรสกัน ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองเลย โดยนายตั้งแจ้งต่อนายทะเบียนว่าตนไม่เคยจดทะเบียนสมรสมาก่อน นายทะเบียนจึงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ในเอกสารการขอจดทะเบียนสมรสว่านายตั้งไม่เคยจดทะเบียนสมรสมาก่อน แล้วได้จดทะเบียนสมรสให้แก่ นายตั้งกับนางตี๋ เมื่อนางแดงทราบเรื่อง นางแดงได้ไปหานายตั้งที่บ้านของนายชอบบิดาของนางตี๋ แต่ไม่พบ นางแดงโกรธจึงดึงแผงรั้วไม้ไผ่ซึ่งเป็นรั้วบ้านของนายชอบออกจำนวน 2 แผ่น แล้วนำมาเผานอกเขตบ้านของนายชอบ

ให้วินิจฉัยว่านายตั้งและนายแดง มีความผิดฐานใด

คำตอบ การที่นายตั้งแจ้งต่อนายทะเบียนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานว่าไม่เคยจดทะเบียน
สมรสมาก่อนทั้งที่ตนได้จดทะเบียนสมรสมาก่อนแล้วและการสมรสยังไม่สิ้นสุดอัน
เป็นความเท็จ และเมื่อนายทะเบียนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ได้จด
ข้อความอันเป็นเท็จดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในเอกสารการขอจดทะเบียนสมรสที่เป็น
เอกสารราชการซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานโดยประการที่น่าจะ
เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น นายตั้งจึงมีความผิดฐานแจ้งความเท็จและฐานแจ้งให้เจ้า
พนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จตาม ปอ. ม. 137 และม.
267 (เทียบกฎ 5052/2530)

การที่นางแดงดึงแผงรั้วไม้แล้วนำไปเผา นั้น มีความผิดฐานทำให้เสีย
ทรัพย์ตามปอ.ม 358 เท่านั้น เพราะมีเจตนาทำลายโดยนำไปเผาให้ใช้การไม่ได้
ไม่ใช่การวางเพลิงเผาทรัพย์ เนื่องจากไม่ได้วางเพลิงเผาแผงรั้วไม้ในขณะที่มีสภาพ
เป็นรั้วบ้านที่อยู่อาศัย อันจะต้องด้วยความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นตาม
ปอ.มาตรา 217 (ฎ. 6666/2542)

การแจ้งเท็จเกี่ยวกับการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ

ถ้าหากเสียค่าเช่าไปจริงน้อย แต่แจ้งเท็จว่าเสียมากเพื่อได้มาก เป็นการแจ้งเท็จแก่เจ้าพนักงาน (ฎ 272/2473, ฎ 526/2482)
แต่ถ้าหากเช่ากันจริงในราคาที่สูงกว่าที่มีสิทธิเบิกได้ แต่ให้เจ้าของบ้านเช่าทำใบเสร็จเท่าที่มีสิทธิเบิกได้ ผิดวินัย แต่ไม่เสียหายแก่รัฐ ไม่ผิดอาญา

การแจ้งความไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ไม่มีเจตนามอบเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี ไม่ผิดฐานแจ้งความเท็จ แต่อาจผิดข้อหาหมิ่นประมาท (ฎ. 3252/2543)

องค์ประกอบสุดท้ายคือ “เจตนา ”

ผู้แจ้งจะต้องรู้ว่าข้อเท็จจริงนั้นไม่เป็นความจริงตามที่แจ้ง

ถ้าหากว่าเป็นการเข้าใจโดยสุจริตแล้วแจ้งตามที่เข้าใจ อย่างนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นเจตนา (ฎ.1047/2514, 4431/2536)

ตัวอย่างฎีกาไม่ผิดเพราะขาดเจตนา เช่น

- จำวันเกิดเหตุผิด ฎ. 138/ 2495

ภริยาโดยพฤตินัยแจ้งว่าเป็นภริยา ฎ.1373/ 2514

ฎ. 1047/2514 ผู้ใหญ่บ้าน กลับจากธุระมาถึงบ้านได้รับแจ้งจากลูกบ้านว่าถูกโจทก์เรียกเอาเงินไป ขอให้ไปแจ้งต่อตำรวจเพื่อเอาเงินคืน ผู้ใหญ่บ้านจึงไปแจ้งตำรวจตามคำบอกเล่าของลูกบ้าน เป็นการกระทำตามหน้าที่ของผู้ปกครองหมู่บ้าน โดยเชื่อตามคำบอกเล่าของลูกบ้านว่าเป็นความจริง ยังหาความผิดฐานแจ้งความเท็จไม่

ฎ. 4431/2536 จำเลยกับพวกร่วมกันทำหนังสือคัดค้านไม่ให้เจ้าพนักงานที่ดินไปทำการรังวัดที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แก่โจทก์ โดยจำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าตนเป็นเจ้าของที่ดินดังกล่าว มีอำนาจที่จะยื่นคำร้องคัดค้านได้คดีโจทก์จึงไม่มีมูลที่จะว่ากล่าวเอาผิดแก่จำเลย

ฎ.56/2578 ยื่นคำร้องต่อศาลขอประกันตัวจำเลยในคดีอาชญาโดยเอาที่ดินตีราคาตามที่ซื้อขายกันอยู่ในเวลานั้นแล้วนายประกันผิดสัญญาศาลยึดที่ดินออกขายทอดตลาดได้น้อยกว่าที่ตีราคาไว้มาก เมื่อตามพฤติการณ์ไม่ปรากฏว่านายประกันเจตนาแก้ล้างตีราคาให้สูงดังนี้ นายประกันยังไม่มีผิดฐานแจ้งความเท็จ

- เชื่อโดยมีเหตุควรเชื่อว่าข้อความที่แจ้งเป็นจริง

- ฎ 897/2507 เล่าเรื่องให้ฟังตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าบิดาโจทก์กับบิดาจำเลยเป็นความกันเรื่องทางเดิน จำเลยพาคนไปถ่ายภาพทางเดินนั้นเพื่อประกอบคดี ในขณะที่โจทก์กับพวกกำลังเดินออกจากบ้าน ขณะที่ถ่ายภาพอยู่นั้นได้มีเสียงปืนดังขึ้น 1 นัด จำเลยไม่เห็นคนยิง แต่เชื่อหรือเข้าใจว่าโจทก์เป็นผู้ยิง พนักงานสอบสวนได้สรุปข้อความตามคำแจ้งความแล้วให้ตำรวจบันทึกคำแจ้งความไว้ มีความตอนหนึ่งว่า โจทก์ใช้ปืนพกยิงจำเลยเข้าใจว่าโจทก์มีเจตนาจะยิงจำเลยให้ถึงแก่ความตาย ดังนี้ เห็นได้ว่าจำเลยไปแจ้งความโดยเล่าเรื่องตามที่เกิดขึ้นซึ่งมีเหตุการณ์ทำให้จำเลยเข้าใจเช่นนั้นได้ **ข้อความที่บันทึกไว้นั้นก็เป็นข้อความที่พนักงานสอบสวนบอกให้ตำรวจเขียน ไม่ใช่ถ้อยคำที่จำเลยแจ้งโดยแท้จริง** ทั้งมีพฤติการณ์ต่อมาแสดงว่า**จำเลยมิได้เจตนา** แกล้งเอาความเท็จไปกล่าวหาโจทก์ การกระทำของจำเลยจึงยังไม่เป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา

ความผิดสำเร็จเมื่อเจ้าพนักงานได้ทราบ
ข้อความที่แจ้ง ส่วนจะทราบว่าข้อความเป็นเท็จ
หรือไม่ ไม่ใช่ข้อสำคัญ (ฎ.1076/2551)